

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om komplettering av rådets förordning (EG) nr 2271/96 om skydd mot följderna av tillämpning av extra territoriell lagstiftning som antas av ett tredje land, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning

Till Utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 februari 1998 proposition 244/1997 rd med förslag till lag om komplettering av rådets förordning (EG) nr 2271/96 om skydd mot följderna av tillämpning av extra territoriell lagstiftning som antas av ett tredje land, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning till utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall ge utlåtande om saken till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- lagstiftningsrådet Kirsi Salo, justitieministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Antero Jyränki
- professor Martti Koskeniemi
- professor Raimo Lahti.

PROPOSITIONEN

Den av regeringen föreslagna lagen innehåller bestämmelser om straff för överträdelser av artiklarna 2 och 5 i Europeiska unionens råds förordning (EG) nr 2271/96, den så kallade antibojkottförordningen. Den information som enligt förordningen skall överlämnas till EG-kommissionen ges enligt lagen i Finland in till vederbörande ministerium, för närvarande utrikesministeriet. Ministeriet skall genom ett i Finlands författningssamling publicerat meddelande informera var de i bilagan till förordningen uppräknade texterna finns framlagda för allmänheten och var de kan fås.

Lagen avses träda i kraft den 1 april 1998.

I motiveringen till lagstiftningsordningen anges att antibojkottförordningen har sin grund i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen. Den föreslagna lagen utvidgar inte de regler och bestämmelser som binder Finland genom fördraget och ökar inte heller någon myndighets rätt att ingripa i skyddet för äganderätt. Lagförslaget torde därför kunna behandlas i den ordning som bestäms i 66 § riksdagsordningen.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Bedömning av lagstiftningsordningen

Propositionen handlar om kompletterande nationella bestämmelser till EG:s så kallade antibojkottförordning. Grundlagsutskottet behandlade förslaget till antibojkottförordning i sitt utlåtande 28/1996 rd.

Antibojkottförordningen är en gemenskapsförordning och kan följaktligen tillämpas utan särskilda nationella verkställighetsåtgärder. Artiklarna 2 och 9 i förordningen kräver dock vissa kompletterande nationella bestämmelser.

Ur statsförfattningsrättslig synvinkel är i synnerhet straffbestämmelsen i föreslagna 3 § relevant. Bestämmelsen hänger samman med artikel 9 i antibojkottförordningen, där medlemsstaterna åläggs att kriminalisera överträdelse. Straffbestämmelsen i lagförslaget innehåller brottskännetecknen för brott mot antibojkottförordningen och straffpåföljderna för överträdelse. Rekvisiten är så till vida öppna att definitionen på gärningsman får sitt innehåll av artikel 11 i antibojkottförordningen samt definitionen på gärning dels av förordningens artikel 1 och 2, dels från artikel 5.

Enligt 6 a § regeringsformen får ingen anses skyldig till brott eller dömas till straff på grund av en gärning som inte enligt lag var straffbar då den begicks. För brott får inte dömas till strängare straff än vad som stadgas i lag då gärningen begicks. Enligt förarbetena innehåller paragrafen de viktigaste elementen i den straffrättsliga legalitetsprincipen. I motiveringen till de grundläggande fri- och rättigheterna framhålls också att brottsrekvisiten för varje brott skall uttryckas tillräckligt noggrant i lagen med tanke på lagskiparen (RP 309/1993 rd, s. 54). Grundlagsutskottet preciserade i sitt betänkande vilka krav på så kallade blancobestämmelser som följer av 6 a § regeringsformen (GrUB 25/1994 rd, s. 8/II). Utskottet ansåg dock inte i det sammanhanget att 6 a § regeringsformen ovillkorligen förbjuder bestämmelser av detta slag (se även GrUU 15/1996 rd samt 4 och 20/1997 rd).

Enligt utskottets ståndpunkt går det utan hin-

der av denna grundlagsbestämmelse att ändra till exempel strafflagsbestämmelsen om regleringsbrott så att den generellt omfattar EG:s sanktionsförordningar som getts med stöd av EG-fördraget och som uppfyller vissa kriterier. Utskottets bedömning påverkades bland annat av det faktum att regleringen hänger samman med direkt tillämpliga EG-sanktionsförordningar med förpliktelser för Finland (GrUU 4/1997 rd). Föreslagna 3 § har ett likartat direkt och fast samband med antibojkottförordningen. I överensstämmelse med sin tidigare ståndpunkt anser utskottet att 3 § i lagförslaget uppfyller de minimikriterier som kan återföras till 6 a § regeringsformen.

När det gäller innehållet i bestämmelsen har utskottet fäst sig vid att den finska texten använder uttrycken "tahallaan" eller "tahallinen laiminlyönti" när det gäller förbud enligt artikel 5 i antibojkottförordningen. I lagförslaget uppställs med hänsyn till detta en strängare straffbestämmelse som även inbegriper "törkeä huolimattomuus", alltså grov oaktsamhet. Den finskspråkiga översättningen av artikeln är emellertid inte helt lyckad. Den finska versionen förefaller ta fasta på graden av imputabilitet, medan de övriga språkversionerna gör en distinktion mellan aktivt och passivt agerande mot förordningen. I enlighet härmed är gärningar, som avses i artikel 2 eller 5 i förordningen straffbara i Sverige när de begås både uppsåtligt eller av grov oaktsamhet.

Föreslagna 4 §

Lagförslagets 4 § gäller uppgifter om var texterna till de i bilagan till antibojkottförordningen uppräknade rättsakterna hålls framlagda för allmänheten och om var de står att få. Utskottet påpekar att förordningen inte enbart avser lagstiftningen i USA utan också åtgärder som grundar sig på den eller är en följd av den. En åtgärd av detta slag kan därför inbegripa en tolkning av lagarna framlagd av USA:s finansdepartement eller högsta domstol. I sak kan det med hänsyn till legalitetsprincipen vara lika viktigt att informera om en sådan åtgärd som att konkret ändra lagstiftningen.

Det är viktigt att ett meddelande publiceras, senar utskottet och poängterar att berörda personer dessutom muntligt skall lämna information till dem som behöver det. Av meddelandet för framgå vart de som behöver uppgifterna, främst finländska företag, kan vända sig.

Lagtekniskt bör observeras att det i förslaget hänvisas till 20 § 2 mom. regeringsformen. Hänvisningen är inte bara inexact på vissa punkter utan också oändamålsenlig i nuläget. Om grundlagen revideras utifrån regeringens proposition RP 1/1998 rd) kommer hänvisningen att mista sin betydelse (jfr GrUB 4/1997 rd). Å andra sidan ehövs en paragrafhänvisning av denna typ inte

nödvändigtvis för att precisera saken. Av denna anledning föreslår utskottet att slutet av paragrafen ändras och ges exempelvis följande lydelse: ”... publiceras genom ett meddelande av vederbörande ministerium i Finlands författningssamling”.

Utlåtande

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan behandlas i den ordning som bestäms i 66 § riksdagsordningen.

Ielsingfors den 20 februari 1998

den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Johannes Koskinen /sd
medl. Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Anneli Jäätteenmäki /cent
Marjut Kaarilahti /saml
Valto Koski /sd
Heikki Koskinen /saml

Johannes Leppänen /cent
Jukka Mikkola /sd
Paavo Nikula /gröna
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /vgr
suppl. Jouko Jääskeläinen /fkf
Vuokko Rehn /cent.

